Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 11

NOVEMBER 2019

GESKIEDENIS V2 ADDENDUM

IHISTA4

Hierdie addendum bestaan uit 14 bladsye.

VRAAG 1: HOE HET DIE VERSKILLENDE ORGANISASIES TOT DIE ONTWIKKELING VAN AFRIKANER NASIONALISME BYGEDRA?

BRON 1A

Die bron hieronder beskryf hoe die Nasional Party tot die opkoms van Afrikaner Nasionalisme bygedra het.

Die totstandkoming van die 'gesuiwerde' Nasionale Party onder leiding van D.F. Malan in 1934 het 'n nuwe hoofstuk in Afrikaner-nasionalisme ingelei. In die 'gesuiwerde' Nasionale Party het die Afrikaner 'n politieke tuiste gevind waar hul belange ekslusief vooropgestel is, en tot 'n bloeitydperk vir Afrikaner-nasionalisme gelei het. Dié nuutgevonde volkstrots, wat 'n hoogtepunt bereik het met die Nasionale Party se oorwinning in die 1948-verkiesing, kan in 'n groot mate aan die Nasionale Party se rassebeleid toegeskryf word. Die Nasionale Party het gebruik gemaak van die ondersteuning van kulturele organisasies en hul vir die ekonomiese opbou en beveiliging van die Afrikaner beywer. Die Nasionale Party was dus die party wat die Afrikaner verenig het, aangesien hul sosiale, ekonomiese en politieke belange deur die NP gedien is.

Op 'n kulturele vlak het die Nasionale Party sonder twyfel die ondersteuning van 'n wye verskeidenheid organisasies gehad. Die Afrikaner Broederbond en sy affiliate, insluitend die Federasie vir Afrikaanse Kultuurvereniginge (FAK) en die Nasionale Pers, het deel hiervan uitgemaak. Kulturele leiers het die jeug deur bewegings soos Die Voortrekkers en die Nasionale Studentebond gemobiliseer.

Die 1930's en 1940's is gekenmerk deur 'n eksodus van Afrikaners uit die platteland na die stedelike gebiede. Hier is die Afrikaanse middelklas in die besigheidswêreld deur professionele Engelssprekendes bedreig, terwyl die werkersklas-Afrikaner bedreig gevoel het deur die swartes in die arbeidsmark.

[Uit www.fanieosoppiejas.com/.../afrikaner-nationalism-the-factors.Toegang op 11 Februarie 2019 verkry.]

BRON 1B

Hierdie bron beskryf die bydrae van die Broederbond om Afrikaner Nasionalisme te bevorder.

Die Afrikaner Broederbond is in 1918 gestig. Die doel van die Afrikaner Broederbond was dat ʼn a-politiese organisasie sou wees wat agter die skerms sou werk om aan die Afrikaner sy regmatige plek in die Unie van Suid-Afrika te gee.

In die 1920 grondwet het die Afrikaner Broederbond hom verbind tot ʼn Christelike-nasionale grondslag, om eensgesindheid onder alle Afrikaners na te streef en om ʼn nasionale selfbewussyn by Afrikaners aan te wakker. In hulle beginjare het hulle ʼn groot rol gespeel in die bevordering van Afrikaner Nasionalisme: die Ossewatrek van 1939, die Ekonomiese Volkskongres, Sanlam, Reddingsdaadbond en die Afrikaanse Handelsinstituut is gestig. Soos hulle invloed toegeneem het, het hulle minder op hul stigtingsdoelwitte ag geslaan.

Die Afrikaner Broederbond het begin om die Afrikaanse kerk, skool, universiteit, sakewêreld, kultuur, politiek, media en nog meer te oorheers en beheer. Hulle het soos ʼn seekat met baie arms geword. Dit het hulle agter die skerms gedoen en waarskynlik was baie mense nie eers bewus hiervan nie. Hulle het beweer dat hulle dit vir die beswil van die volk doen.

Die Afrikaner Broederbond was ʼn hoogs geheime organisasie. Niemand was seker wie die lede van hierdie organisasie was nie. Jy kon nie iewers aansoek doen om lid van die organisasie te word nie; hulle het jou genader.

[Uit www.minderheidsverslag.co.za/.../die broederbond ʼn adder in die boesem. Toegang op 11 Februarie 2019 verkry.]

BRON 1C

Hierdie bron beskryf die bydrae van die Ossewabrandwag tot die groei van Afrikaner Nasionalisme.

Die Ossewabrandwag was ʼn semi-militêre organisasie gebaseer op die doktrines van Nasionaal Sosialisme soos deur Hitler en die Nazi-Party ingestel. Lede het met hul eie bloed ʼn eed aan Hitler en sy verteenwoordiger, Robey Leibrandt, onderteken. As nasionale sosialistiese rebelle het hulle hulself verbind tot:

- Om die land in totale chaos te bring
- Om generaal Smuts te elimineer en sy vrou te ontvoer
- Om sir Ernest Oppenheimer asook alle Jode te elimineer
- Om alle myn- en kommersiële belange uit die hande van die Jode te verwyder
- Om die Eerste Minister te vermoor, en om alle kabinetsministers te arresteer en te ontsetel en die mag van die Britse Ryk in Suid-Afrika te verbreek

ʼn Meer aktiewe groep, nl. die Stormjaers, is ook as integrale deel van die Ossewabrandwag gestig. Dit was hierdie groep wat verantwoordelik was vir dade soos onder andere, die knip van telefoondrade, ens. Hierdie optredes het dan veroorsaak dat baie Suid-Afrikaanse soldate teruggehou moes word om stabiliteit in Suid-Afrika te verseker en dus nie teen Duitsland kon veg nie.

[Uit https:/gelofteland.org/…die Afrikaner…/2827-wie-is-die Afrikaner-…geskiedenis van die Ossewabrandwag. Toegang op 11 Februarie 2019 verkry.]

BRON 1D

Hierdie foto toon die Retief en Pretorius Ossewaens wat in die 1930's by die eeufees aangesluit het.

[Uit *Illustrated History of South Africa: The real story* by Readers' Digest Association of South Africa]

VRAAG 2: HOE HET JOODSE NASIONALISME TOT KONFLIK EN LYDING VIR DIE MENSE VAN PALESTINA GELEI?

BRON 2A

Die bron hieronder, deur Theodore Herzl, beskryf die plan vir die skep van ʼn Joodse staat.

As nasionalisme ʼn probleem vir die Jode inhou deur hulle te identifiseer as ʼn vreemde en ongewenste minderheid, stel dit ook ʼn oplossing voor: selfbeskikking (selfregering) vir die Jode in ʼn staat van hul eie waar hulle die meerderheid sal vorm. Sionisme wou egter nie slegs ʼn nuwe Joodse staat in Palestina skep nie, maar ook ʼn nuwe gemeenskap, gebaseer op die universele waardes van vryheid, demokrasie en sosiale geregtigheid …

Herzl, wat die leier van die Sionistiese beweging geword het, het tot die gevolgtrekking gekom dat assimilasie (inlywing) en emansipasie (vryheid) nie sou werk nie, omdat die Jode ʼn nasie was. Hul probleem was nie ekonomies of sosiaal of godsdienstig nie, maar nasionaal. Dit volg logies vanuit hierdie idees dat die enigste oplossing vir die Jode was om die Diaspora te verlaat en hul eie onafhanklike staat te bekom waar hulle soewereiniteit kon uitoefen en ʼn staat van hul eie kon vestig (stig).

[Uit *In Search of History* deur J. Bottaro. et al.]

BRON 2B

Hierdie is ŉ uitreksel wat die stigting van die staat van Israel en die gevolge daarvan beskryf.

Op 29 November 1947, het die Algemene Vergadering van die Verenigde Nasies Resolusie 181 (ook bekend as die Skeidingsresolusie) aangeneem wat Groot Brittanje se mandaat sou verdeel in ŉ Joodse en Arabiese staat in Mei 1948. Onder die resolusie, sou die gebied van godsdienstige belang wat Jerusalem omring onder internasionale beheer bly en deur die Verenigde Nasies geadministreer word. Die Palestynse Arabiere het geweier om hierdie reëling, wat hulle beskou het as gunstig vir die Jode en onregverdig teenoor die Arabiese bevolking wat in die Joodse grondgebied onder die verdeling sou bly, te aanvaar.

Die Verenigde Nasies se resolusie het konflik aangewakker tussen die Joodse en Arabiese groepe in Palestina. Gevegte het begin met aanvalle deur Palestynse Arabiere wat verbonde was aan die Arabiese Bevrydingsleër, wat bestaan het uit vrywilligers van Palestina en omliggende Arabiese lande. Hierdie groepe het aanvalle geloods op Joodse stede, vestigings en gewapende magte. Die Joodse magte het bestaan uit die Haganah, die ondergrondse milisie (burgermag) van die Joodse gemeenskap in Palestina en twee kleiner groepe, die Irgun en LEHL. Die doel van die Arabiere was aanvanklik om die Skeidingsresolusie te blokkeer en om die vestiging van die Joodse staat te verhoed. Die Jode, aan die ander kant, het gehoop om beheer te bekom oor die gebied wat aan hulle onder die Skeidingsplan toegewys is.

Nadat Israel sy onafhanklikheid op 14 Mei 1948 verklaar het, het die gevegte met ander Arabiese magte van Lebanon, Sirië, Irak en Egipte wat by die Palestynse Arabiere aangesluit het, vererger. Die Israeli's het dit die 'Oorlog van Onafhanklikheid' en die Palestynse Arabiere het dit die 'El-Nakba' (ramp of katastrofe) genoem.

[Uit *Milestones: 1945–1952.* Toegang op 11 Februarie 2019 verkry.]

BRON 2C

Die bron hieronder beskryf die gevolge van die konflik en die ervarings (ondervinding) van Hind Naser se moeder wat as gevolg van die Eerste Israeliese Oorlog, ʼn vlugteling geword het.

Om van die voortslepende oorlog in 1948 te ontvlug, het 70 persent van die Palestynse-Arabiese bevolking vanaf hul huise en plase gevlug. Hul het gehoop om, as dinge bedaar, terug te keer; daarom het meeste na die veiligheid in die gebiede van die Wesbank en die Gaza-strook getrek. Soos dinge bedaar het, het baie families probeer om terug te keer na hul tuistes, besighede en boerderygronde, net om aangesê te word dat hulle nie welkom was nie. Omdat baie families gevlug het met slegs die klere aan hul liggame, was hulle nie in staat om grondaktes (landaktes) aan Joodse amptenare te wys nie. Die enigste bewyse wat die meeste kon voorsien was ʼn eenvoudige skelet (geraamte) sleutel.

Hind Naser, die eerste plaaslike werknemer van die VNVWA (Verenigde Nasies Verligting en Werkagentskap vir Palestynse Vlugtelinge) in die Wesbank, onthou dat sy jare gelede ʼn sleutel in die sak van haar moeder se tradisionele Palestynse rok gevind het: "Dis ʼn sleutel van ons ou huis in Wes-Jerusalem," het haar ma haar vertel. Die sleutel het vir meer as 35 jaar in haar rok gebly. Uiteindelik, op ʼn dag in 1983, het Hind met haar ma na hul ou huis teruggekeer. Na ʼn gespanne gesprek met die Joodse persoon wat daar gewoon het, het haar ma die sleutel wat sy bewaar het, op die ou deurstoep geplaas en weggestap. ʼn Paar maande daarna het sy gesterf.

[Uit *Palestinian Refugees Today*, No.137; UNRWA. Toegang op 11 Februarie 2019 verkry.]

BRON 2D

Hierdie foto wys ’n vlugtelingskamp waar Palestynse-Arabiere gedwing is om te bly as gevolg van die konflik in die Midde Ooste.

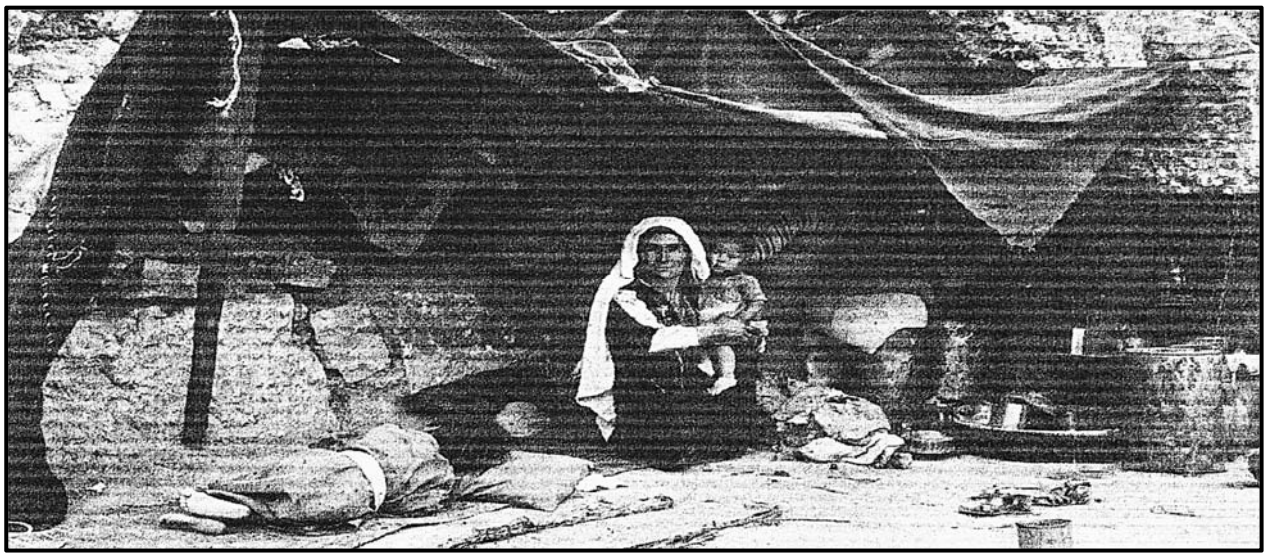

[Uit *In Search of History Grade* 12 deur J.Bottaro et al.]

VRAAG 3: HOE HET DIE PASWETTE DIE LEWENS VAN SWART SUID-AFRIKANERS IN DIE 1950's BEÏNVLOED?

BRON 3A

Hierdie bron verduidelik hoe die apartheisregering die instroming van swart Suid-Afrikaners na die stedelike gebiede beheer het.

Die hoofdoelstelling van apartheid het vereis dat bestaande wetgewing wat Afrikane die regte vir permanente verblyf en eiendom buite die reserwes ontneem het, verskerp word. Dit het bowenal vereis dat die instroming van Afrikane na die stedelike gebiede onder streng beheer gebring word en dat die instroming van Afrikane gestop en teengestaan word. Die 1952 Naturelle Wysigingswet het bepaal watter Afrikane permanente verblyfreg in die stede gehad het. Seksie (Wetsartikel 10) van die wet het hierdie verblyfreg beperk tot diegene wat in 'n spesifieke dorp gebore was en wat vervolgens daar vir 'n periode van vyftien jaar gewoon het, of wat in die dorp in diens geneem is vir 'n aaneenlopende tydperk van vyftien jaar, of wat in die dorp gewoon het en deur dieselfde werkgewer in diens geneem is vir 'n periode van nie minder as tien jaar nie.

Hulle was beperk tot daardie spesifieke dorp en het geen reg gehad om na ander stedelike gebiede te trek en hul daar te vestig nie. Nietemin kon die verblyfreg herroep word en 'n individu kon die reg om buite die gereserveerde gebiede te woon indien hulle vir lang periodes werkloos was, of indien hulle na oordeel oorbodig sou wees vir die behoeftes van die wit bevolking as gevolg van swak gesondheid en hoë ouderdom.

In 1952 is 'n Wet, wat ironies genoeg die Afskaffing van Passe en Koördinasie van Dokumente Wet genoem is, ingestel. Swart Suid-Afrikaners was nou verplig om 'n enkele verwysingsboek te hê. Dit was 'n kriminele oortreding as hulle nie die dokumente kon toon as die polisie dit vereis het nie.

[Uit *History of Southern Africa* deur J.D. Omer-Cooper]

BRON 3B

Die bron hieronder deur Bloke Modisane, herroep die dag dat hy gesien het hoe sy pa gedurende ʼn klopjag vir passe deur ʼn polisieman bygedam is.

Toe het die mure van my wêreld ingetuimel … Daar was ʼn klopjag vir passe en twee polisiemanne met hul swart 'police boys' het geëis dat hulle die passe van alle volwasse swart mans wil sien.

"Pas jong k…," het die polisieman van oom George, verlangse familie van my pa, geëis. "Toe nou, ons het nie heeldag tyd nie."

Hy sou dit nie waag om my pa so aan te spreek nie, spog ek, my pa is ouer as hy.

"En jy, hoekom sit jy op jou swart agterwêreld?" skree die konstabel vir my pa. "Krap jou pas uit, en belasting."

Ek het ineengekrimp. My pa was kalm, die sagtheid in sy gesig onversteurd, daar het net ʼn hardheid in sy oë gekom; hy het sy beursie uitgehaal en sy dokumente, die Vrystellingspassertifikaat en ʼn belastingkwitansie vir die huidige jaar getoon. My heldebeeld het verkrummel tot ʼn duimhoog hopie as; ek kon dit nie aanskou nie, kon dit nie verstaan nie; ek het die jong konstabel gehaat omdat hy my pa vernietig het; ʼn vraag het deur my gedagte geflits, ek wou weet hoekom, en ek dink ek het dit teen my pa gehou en sy integriteit as ʼn man bevraagteken. Ek het my gesig weggedraai en in die slaapkamer verdwyn op soek na ʼn skeur in die aarde waar ek kon inkruip en myself in ʼn bondeltjie skaamte kon toevou.

[Uit *New Africa History* deur N. Frick et al.]

BRON 3C

Hierdie foto wys die mag wat die polisie gehad het om swart Suid-Afrikaners voor te keer en hul vir hul passe te vra.

[Uit *Pictorial History of South Africa* deur A. Preston]

BRON 3D

Die uittreksel hieronder beskryf waarom Albert Luthuli sy aksies van die uitbrand van sy pasboek tydens sy gedurende sy geregsverhoor verdedig het. Luthuli is aan die uitbrand van sy pasboek skuldig bevind.

Wat ek gedoen het, het ek gedoen, omdat ek saam met my mense gevoel het dat die passtelsel afgeskaf moet word, omdat dit so baie pyn en lyding onder my mense veroorsaak het.

Ons sê dat dit niks anders is nie as ʼn doelbewuste instrument vir die vernedering van ons as ʼn nasie, ʼn kenmerk (simbool) van slawerny en ʼn wapen wat gebruik word deur die owerhede (regering) om ons in ʼn posisie van minderwaardigheid te hou.

Meneer, dit sal nie maklik wees vir jou om te verstaan hoe diepgewortel die weersin (haat) vir die passtelsel onder swartes is nie. As daar op enige plek in die wêreld ʼn land is wat gereeld die misdaad pleeg deur man en vrou te verhoed om saam te leef, agtienjarige oue kinders skei van hul ouers, het ek nog nooit vantevore daarvan gehoor nie. Dit is presies wat die pas in die Unie van Suid-Afrika doen.

ʼn Halfmiljoen van my mense word elke jaar weens die paswette gearresteer. Die fisiese arrestasies, die detensie (aanhouding), en die gevolge soos gebroke huwelike, werk en verlies aan inkomste, is maar ʼn klein deel van die wrede (lelike) storie.

In alle beskeidenheid (nederigheid) het ek deur my aksies die verantwoordelikheid onder die hoogste morele wette getoon en probeer om dit uit te voer in die beste belang vir my mense van Suid-Afrika, omdat ek oortuig is dat dit van die uiterste belang is vir vrede en harmonie tussen die verskillende rassegroepe, swart en wit, dat die passtelsel onmiddellik geskrap en geheel en al afgeskaf moet word.

[Uit *Let my People Go* deur A. Luthuli]

ERKENNINGS

Visuele bronne en ander historiese bewyse is geneem uit:

Bottaro. J., et al *In Search of History*

Frick, N., et al *New Africa History*

Reader's Digest Association of South Africa *Illustrated History of South Africa: The real story*

Luthuli, A., *Let my People Go*

Milestones: 1945-1952

Palestinian Refugees Today, No.137;UNRWA

Pictorial History of South Africa by A. Preston

www.fanieosoppiejas.com/.../afrikaner-nationalism-the-factors

www.minderheidsverslag.co.za/…/die broederbond 'n adder in die boesem

https:/gelofteland.org/…die Afrikaner…/2827-wie-is-die Afrikaner-…geskiedenis van die ossewabrandwag

Kopiereg voorbehou